

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 16. kimovca 1870.

List 37.

Naj višji oblast, naj višje učenstvo in nezmotljivost Kristusovega namestnika na zemlji.

Ktera hiša s svojimi prebivavci na zemlji je v naj večji nevarnosti? Gotovo tista, ktera nima gospodarja, ki bi zanjo skerbel, in ktera je slabo podperta ter stoji na spodmakljivih tléh.

Tako pa ni pri hiši, kateri se pravi katoliška cerkev; zakaj to poslopje ima dobrega gospodarja z naj večji močjo in oblastjo na zemlji, kateri je ob enem steber in podslomba tega svetega poslopja. Vidni poglavar svete cerkve, namestnik Kristusov, rimski papež ima polnost vse oblasti čez vso sveto cerkev, ne samo čez priproste vernike, ampak tudi čez vse kardinale, patrijarhe, škofe, mašnike. On je v resnici naslednik sv. Petra, ker znano je, da sv. Peter ni imel le samo take oblasti kakor so jo imeli drugi aposteljni, temuč imel je moč in oblast, ki mu je bila potrebna, da je bil glava vse sv. cerkve, pervak, učenik aposteljnov in pastir vsih pastirjev. Krivoverci bi radi sv. Petra ponižali na stopnjo družih aposteljnov — zato, da bi potlej rimskemu papežu utajili višji oblast nad vso sveto cerkev. Pa to njih prizadevanje je čisto prazno in zastonj. Zakaj le sv. Petru samemu, pa nobenemu drugemu aposteljnu, je rekel Kristus Jezus: „Na tebe bom zidal svojo cerkev; nobenemu drugemu aposteljnu ni obljubil in ni izročil Jezus ključev nebeškega kraljestva,“ temuč le sv. Petru je rekel: „Tebi bom dal ključev nebeškega kraljestva“ (Mat. 16, 18); le sv. Petru samemu je priporočil in ukazal Zveličar, da naj poterjuje svoje brate, in v ta namen je prosil nebeškega Očeta posebej zanj, da naj ne jenja — se ne premakne njegova vera, temuč naj bode tako močna, tako neskaljiva, tako nezmotljiva, da bode z njo poterjeval svoje brate. „In ti, ko se boš nekdan spreobernal, poterjaj svoje brate.“ (Luk. 22, 32.) Poslednjič je le samemu sv. Petru Gospod v oblast izročil ne le prostih vernikov, ki se imenujejo jagnjeta, ampak tudi škofe, ki jih kliče ovce. „Pasi moje jagnjeta, pasi moje ovce.“ (Jan. 21, 11 id.)

Misliti pa je, da ni nobenega katoličana tako nevednega, kteremu bi ne bilo znano, da vsa moč in oblast sv. Petra prehaja na naslednike njegove, rimske papeže skoz vse stoletja, dokler ne nastopi Peter II, in potem pride sodnik Kristus sodit živih in mertvih.

Govorim pa zdaj le samo o duhovni moči in oblasti rimskega papeža, ki jo ima po vsem svetu, in iz té oblasti izvira njegova pravica v sv. cerkvi Kristusovi vstanavljati in vravnovati vse tisto, kar tiče ohranjenje, rast in zviševanje sv. vere, večji čast Božjo, in večji ko-

rist in prid za zveličanje duš. Po tej duhovni oblasti, moči in zmožnosti zamore Kristusov namestnik storiti vse tisto, kar bi storil Kristus sam za zveličanje človeštva in za bolji in blagši vravnavo sv. cerkve, ako bi vidno bil na zemlji. Po tej oblasti Jezusov namestnik v sv. katoliški cerkvi gospoduje, zapoveduje, vlada, vravnava vse tako, kakor v Gospodu vé, da je potrebno in prav. Papež kakor naj višji učenik razloči in razlaga, kaj je res, kaj je laž in zmota; on določi, če je ta ali uni nauk pravi veri primeren ali pa nasproten; on sodi, če se to ali to djanje zlega s postavami keršanske čednosti, ali ne. On dobro poterdi, slabo pa obsodi. In verniki so dolžni pokoršino ter morajo spolnovati vse njegove povelja in naredbe.

Po tej od Kristusova prejeti oblasti in moči sv. Oče zamore nauk oznanovati, učiti sam ali pa po svojih škofih in duhovnih po vsem svetu. Če mu kdo to brani, se Bogu in Božji zapovedi in naredbi ustavlja. On sme in zamore reči škofom, mašnikom, serčnim misijonarjem: „Pojdite, jaz vas pošljem. Jaz imam duhovno oblast čez vso zemljo; dal mi jo je Jezus Kristus. Moja je Evropa, Amerika, Azija, moje so zamurske dežele — v duhovnem pomenu: zakaj resnica, ki jo imam oznanovati vsemu svetu, nima nobene meje.“

Po svoji duhovni oblasti Kristusov namestnik zamore v katerem koli delu zemlje vstanoviti novih škofij, pošiljati novih pastirjev vanje: in nobena posvetna vlada nima pravice zadržkov staviti tej naj višji duhovni oblasti rimskega papeža, kakor bi ne imela pravice zoperstaviti se Jezusu Kristusu. Kteri koli bi hotli razširjanje resnice ustavljati, jim zamore papež odgovoriti s sv. Pavlom: „Božja beseda ni vklenjena.“ (2. Tim. 2, 9.) In kdor koli bi se razširjanju sv. vere zoperstavil, jo hotel odvrčati, zatreti, ta bi bil bogoskrunski trinog, samosilnik, puntar zoper Boga in večno resnico. In deržava, ki razglasi vestno svobodo, pa bi zopervala razširjanju resnice, bi delala po hinavsko, prelomila bi svoje lastne zapovedi ter bi bila vredna, da sama pred sodnijo pride.

Po taki duhovni oblasti so papeži vselej delali. Delili so duhovne dobrate po vsi zemlji, dajali so zapovedi, ki so vezale vse vernike, pa so tudi od njih po potrebi odvezovali, reševali obljube itd., kakor je služilo vernikom v zveličanje in korist sv. cerkvi. Razširjali pa so vero po vsi zemlji. Po ravno tej oblasti papeži sklicujejo, kadar je treba, v cerkveni zbor vse škofe vesoljnega sveta — od vsih krajev, kakor je zemlja dolga in široka, — imajo na zborih predsedstvo sami ali po svojih poslancih, zborne sklepe poterdijo ali pa ne, kakor vidijo v Gospodu, da je prav in res. Kadar je zbran vesoljni zbor, je zbrana cerkev, toda sklepi nikoli niso imeli in nimajo veljave verskih resnic, tajistih

uki niso nezmotljivi, ako od papeža niso poterjeni. Zakaj tako? Zato, ker papežu je v sv. Petru dal Gospod nepreklicljivo moč „poterjevati brate;“ nanj je postavil cerkev, ki je „stebri in podslomba resnice;“ njemu samemu veljajo besede: „Jaz sem prosil zate, da ne jenja tvoja vera.“ Ob kratkem: papežu je podelil Kristus naj višje učenitvo in dar nezmotljivosti. Škofje skupaj zbrani so nezmotljivi le samo, če je papež z njimi, ki je glava vsih; brez glave bi bilo telo mertvo. To je kat. svet vselej veroval, vselej se po tem ravnal: 18. jul. 1870 pri sedanjem vesoljnem zboru pa tudi med verske resnice povzdignil.

Ali je potrebna taka naredba v sv. cerkvi? Gotovo; zakaj ko bi tega ne bilo, že davno bi tudi sv. cerkve ne bilo na zemlji. S tim, da je Kristus cerkev tako močno vterdil in z nezmotljivostjo jo obdaroval, se njegov nauk čist ohrani, ohrani se cerkev nepremagljiva. Ravno zato so pa tudi sovražniki tako silo togotni zavolj tega nauka papeževe nezmotljivosti, ker zdaj na novo in še bolj jasno lahko vidijo, da njih počenjanje zoper katol. cerkev je zastonj. In ker je cerkev to resnico, ki je sicer vselej veljala, zdaj naj poslednji čas slovesno povzdignila v versko resnico, kako udeluje pekel, kako se vije kača, kako rogovilijo satanovi služabniki! No, pravijo, to pa je napuh! zdaj hoče papež kakor Bog biti, ki je človek in slabostim in zmotam podveržen kakor vsak drugi. In brez števila enotih ugovorov, psovanj in bogoskrunskih kletev izbruhaajo: In zakaj to? Žato, ker so ali hudovoljni, hudobni, da nočejo reči prav razumeti, ali pa nevedni, da se jim tema pred očmi dela.

V čem tedaj je nezmotljivost papeževe? Nezmotljivost papeževe ni v tem, da bi ne mogel papež pasti v greh in nepopolnamost. Vsak papež ostane človek, v življenji ni med svetnike prišet, ima svojega spovednika in se spoveduje kakor naj bolj priprost vernik, kar je zadostno znamenje, da zamore tudi slabosti imeti. Nezmotljivost papeževe tudi ni to, da bi se ne mogel zmotiti v posvetnih rečeh, v natorstvu, v umetnostih, učenostih, v politiki itd. Kristus ni rekel: Prosil sem zate, da ne jenja tvoja umetnost, tvoje zemljepisje, tvoje zvezdoznanstvo, tvoje naravoslovstvo; temuč: „da ne jenja tvoja vera.“ Tudi sam zase v svojih osebnih zadevah papež lahko v kako zmoto pride, Kristus mu za njegove lastne zadeve ni dodelil daru nezmotljivosti, ampak za vesoljno sveto cerkev, pri kateri je papež Kristusov namestnik. Ni mu Kristus rekel: Prosil sem zate, da ne jenja tvoja lastna čednost, da ne jenja tvoje zveličanje itd.; v tem mu Gospod ni dal zanesljivosti in nezmotljivosti, temveč sam zase lahko v slabost, v greh pade in priti zamore tudi v nevarnost svojega lastnega zveličanja. Sicer bi ne imel več svobodne volje in potem tudi ne lastnega zasluženja — in brez tega, brez svobodnega lastnega prizadevanja se zveličati ne more.

V čem tedaj je Kristusov namestnik nezmotljiv? Samo v tem, kar tiče „poterjevanje v veri“, kar je potrebno za ohranjenje njegove cerkve, vere in vernosti na zemlji: nezmotljiv je, kadar uči kakor naj višji učnik vero ali čednost, ki veže sploh keršanstvo, ali z drugimi besedami: kadar uči s prestola. Je mar težko spoznati, kdaj s prestola govori? Taki nauk je s ploh slovesen, ali bi djal vradni, službeni. Sej celo kraljevi služabniki vse slovesniše govore, kadar postavbe razglasujejo, kakor drugekrati, in pristavljajo zraven kazni, ki so sklenjene s prelomovanjem. Vesoljni zbori pristavljajo k sklepom, da je iz cerkve ločen, kdor nasprotno terdi. Kdo n. pr., ako vé zgodbe sv. pisma, ne bo razumel, da je tudi Mozes vse drugač k ljudstvu govoril, kadar mu je oznanoval desetere zapovedi v

Božjem imenu na Sinaju, kakor pa takrat ko je navadno in v osebnih potrebah med ljudstvom bival? Od kod pa vemo in se smemo zanesti, da v tem primerljeju je papež nezmotljiv, kadar uči s prestola kakor učenik vesoljne cerkve? Od tod, ker je katoliška cerkev vselej to učila, v navadi imela in ker je to tudi sedanji Vatikanski cerkveni zbor poterdil. V bukvicah, ki se ravno tiskajo, bode to natanko in krepko skazano in razloženo. (Konec nasl.)

James Brencé, **nekdanji Unški fajmošter.**

(Dalje.)

o) Vdan po sv. Telesu leta 1851 mi pa od onod sporočuje z veseljem: „Včeraj sem imel srečo otrokom pervo sv. Obhajilo deliti. Po sv. maši pred blagoslovom sem najpred otroke kratko nagovoril: „Otročiči! srečna ura je prišla. — Kdo pride k vam? — Ali ste pripravljeni?“ — Na to je bila ponovitev kerstne obljube. Potem sem rekel: „Ker upam, da bote vse to storili, vas dalje ne bom mudil. Torej pokleknite in zapojte: Jezus moj! Pri men' obstoj; Te čem pod streho vzeti itd. Gospod! želim — In hrepenim itd. Ko so to peli, je vse pokleknilo po cerkvi in solze si brisalo. — Po sv. Obhajili pa sem tako govoril: „Otročiči! Spolnjene so vaše želje, doveršeno je vaše veselje. — Kdo je pri vas? Zakaj je k vam prišel? Kaj mu bote povedali? kaj ga prosili? — Če družega ne veste, recite: Oh vôdi mene, Jezus ti — Da pridno se učim; — Oh prosim te, pomagaj mi — Da sveto tud' živim. Zapojte dans še doma znano pesmico: Srečnejega pod solncem ni. — Molite dans še posebno za starše, dobrotnike, terdovratne grešnike; molite tudi za-me.“ — Potem sem odrašene nagovoril: „Tudi vi odrašeni ste bili enkrat tako srečni. — Ali ste spolnovali obljube? Ljubite še Jezusa? Ali ste še nedolžni, kakor takrat? Ali ne mara marsikdo mora zdihovati: Nedolžnost let poprejšnih me objemi. — Blagôst zgubljena prid nazaj itd.? Pa ne obupaj. Tudi pot pokore pelje k Bogu. Bog noče smerti grešnika. — Le spreoberni se v resnici, in srečen bo tudi za-te ta dan. — Očetje! matere! botri! botre! Posvečene dobôte otroke v drugič iz cerkve. Storigite svojo dolžnost. Vam je Bog jih izročil, od vas jih bo tirjal; torej glejte. — Slišali ste, kaj so obljubili; pomagajte jim obljubo spolnovati. Blagor vam, ako bote svoje dolžnosti prav spolnili. Sklenite torej in prosite, — potem bo ta dan srečen tudi za vas. — Solze so tekle. Bog blagoslôvi vse! — Vesel, prav vesel sem bil, in zatô ti to pišem. Ko bi bil po navadi na leci pridigoval, bi ne bilo toliko zdalo.... Tone! Bohinske romarje v mojem imenu prav lepo pozdravi. Z Bogom!“

p) V pismu 13. julija 1851 mi sporočuje iz Planine tako-le: „Da spolnim svojo obljubo, ti sedaj pišem, kakó sem po Vipavi popotoval. Po kosilu 8. t. m. sem se peljal k gosp. Klemenu, kaplanu logaškemu. Z njim grem pês čez Hrušico po stari rimski cesti; cesta je dobra, pa sterma in dolgočasna, ker se nad tri ure mora hoditi po goratih gojzidih. Od dežja spremljevana sva prišla zvečeri v Podkraj k Šrajevemu gospodu in tam prenočila. S Podkraja prideva v Col, lepo ekspozituro. Od tod greva pri silni vročini v dolino vipavsko. V tergu vipavskem sva šla naj poprej k duhovnu in šolskemu učeniku gospod Kožuh-u, in koliko veselje! — po dolgem iskanji ga najdeva v šoli pri petji otrók, Ravno so peli „Studenček“ iz Védeža. Potem so zapeli „Zvonikarjevo,“ — „Zadovoljni Kranjec,“ — in še neke druge. Otróci so gledali tako prijazno; pa tudi ljubeznjivo obnašanje gosp. duhovna in gosp. učitelja mi je prav dopadlo. O poldan sva kosila pri g. dekanu

Grabrijan-u, ljubeznjivem, častitljivem, vsega spoštovanja vrednem duhovnu. Farovž je prav zal; še vse lepši pa je, da v farovžu sama ljubezen kraljuje. Zvečer sva prišla v Razderto, in 9. t. m. ondi pri gosp. Rudolf-u prenočila. Od tod sva odrinila v Postojno, sva se ondi dalje pomudila, in novo šolsko bandero ogledala. Na eni strani je sv. Alojzi, na drugi pa Jezus med otroci. Ondi otroci tudi pojó prav lepo. — Sedaj sem pa spet doma. Dans je pri nas patrónstvo (žegnanje); — k spovedi pa ni nikogar, dasiravno sem v dveh pridigah zapóred, in sicer tudi že večkrat ljudi k pogostniši prejemi svetih zakramentov opominjal. Kyrie eleison!! Móli!“

r) Spet mi je pisal iz Planine 23. kim. 1851 sledeče: „Tone! Veliko veselja si o svoji nazočnosti tukaj napravil otročičem in njih staršem. Bog ti poverni! Hvala lepa tudi za „Pastirsko“, kateri si otročiče navadil; velikokrat smo jo že zapeli. Zahvalim tudi, da me na dobre bukve opomniš. — Brat Jernej mi med drugim tudi to-le piše: „Gosp. Germ, sin učitelja v Bohinji, izversten pevec, je skozi 12 dni vsak večer moje otroke — nedeljske in vsakdanje šolarje in šolarice — peti učil. Naučili so se: Dajte hribi in doline, — Zapijmo, častimo, — Moj duh iz telesa itd. Vsak večer jih je čedalje več prihajalo; in zadnji večer, ko se je g. Germ pri otrocih poslovil, jih skorej domu ni bilo spraviti.

Škoda, da jih jez v tem podučevati priložnosti nimam. — Tone! glej, kakó spisi v „Danici“ in „Novicah“ podbudejo, kakó skriti ogenj v nemajo in k močnemu plamenu podžigajo. Bog daj svojo pomoč! — Od 28. pr. m., kar si pri meni bil, sem bolj poterpežljiv, v voljo Božjo vdan in vesel. Tudi moje okoljsine si mi prijetniši naredil, ker si druge ljudi razveselil. Vidili so enacega duha: „Pustite otročiče k meni..!“ — Na Gôri smo potem tudi enkrat z otroci bili. Pri sv. maši so peli, po maši smo pa še litanije zapeli, in za prijatle in dobrotnike in druge molili. Le škoda, da so moji prihodki pičli, da otrokom enakih veselje večkrat napraviti ne morem. Naj ti bom v molitev priporočen!“

s) V pismu 16. listopada 1851 mi pa iz Planine silno hudo reč naznanuje: „Pri nas je strašna povodenj. Od četrtek večera tudi moje stanovanje v vodi stoji. V veži in spodnjih sobah je toliko vode, da se s čolničem v vežo pride. Le s čolnici in povodnimi ódri (flosi) se pride od hiše do hiše in v hiše. Več kot 100 družin je že moralo stanovanja zapustiti. Kakor sem sedaj po kesilu z drugimi ljudmi gledal in preštel, je 70 hiš že izpraznjenih; pri nekterih se le verh strehe še malo vidi; sila je velika. Nekteri so zbežali pod streho, drugi k sosedu, pa so že po trikrat zopet pregnani. Nekteri so si v gojzdi strehe napravili, in tam, kuhajo in prebivajo. Malnarjev ima vsak več hlapcev, dékel, in otrok; vse tam zmerzuje! Po hišah je v Planini vse natlačeno, tudi po hlevih, kletih (keldrih) in pod strehami. Škoda bo nekterim silno velika. Koliko bo voda potergala in pokončala, ker še zmirom raste! Kjer je dans osem dni še nič ni bilo, dans čez 6 sežnjevisoko stoji. — Kmaló bo v veži toliko vode, da iz veže ne bom mogel; potem bo pot le skozi okno. Če voda še više naraste, bom moral skozi okno zbasati. Takrat bote pa tudi obé cerkvi v vodi! Kam pa potlej? — Še huje kot pri nas je pa v Ložu, tam so tri vasi pod vodo; odtergane strehe po vodi plavajo. — V Cerknici ste dve vasi okoli in okoli v vodi, — čolnici gredo po ulicah, — zapuščene pa še niste; živino so odgnali, ljudje pa še čakajo. — Voda še zmirom raste.

Če slabo vreme neha, bomo vender še blizo velike noči vodo imeli, ker bo le počasi upadala. Zdi se mi kot o vesoljnem potopu; eden joka, drugi baše, tretji gleda, četerti se smeja, peti se za vse nič ne zmeni. — Na-

tlačene revne stanovališa, — pomanjkanje in revšina, — silna voda in mraz — vse to bo gotovo hude bolezni za nasledek imelo. — O molite za nas, da šibo spoznamo in se poboljšamo! Z Bogom!“

t) V pismu 12. grudna 1851 mi iz Planine razodeva svoje veliko veselje, ko sem z namenom, da bi se otroci ljubezni v djanji učili, nekaj od mojih šolarjev in šolaric zloženih goldinarčkov s pisemcem vred od otrok spisanim za uboge otroke poslal, ki jih je v Planini tolika nesreča zadela. Zato pravi: „Bog je zvest in bogat plačevavec. Blagor usmiljenim! Lepo zahvalim tudi za podbudo. Moje serce je veselo. Upam, da mi bo Bog pomagal, da bom še zvestejši svoje dolžnosti spolnovati zamogel. Bog poverni! Veselje in upanje si v mojem sercu obudil. To pisanje, kakó radovoljno pri vas ljudje nesrečnim pomagajo, sem otrokom in drugim bral; vsem je dopadlo. Kaj tacega včasih več zdá kot pridiga. Otročiči ti veselo novo leto vošijo, pa tudi tvojim otročičem. — Danes še le sem zamogel tvoj sestavek od naše šole otrokom očitno prebrati in jih razveseliti. Povedal sem, da zavolj pridnih in dobrih so vsi pohvaljeni. Torej storite, da bote vsi hvale vredni. Vnemal sem jih za vse dobro. Le pomagaj nam še, kar moreš. — Vode le po 5 palcev (col) na 24 ur pade. Nektere hiše so še seženj visoko v vodi. Nekaj čez seženj je voda že padla, in odlazuje od hiš; po travnikih in cestah nje je pa še kakih 5 do 6 sežnjev. Povodenj bo še dolgo — blizo sušca. Danes, jutri ali po jutrišnjem pride g. ces. adjutant Kelner k nam. Škoda so sedaj (kar se pa še ne more prav početi, ker voda še marsiktere poslopja v oblasti ima) cenili na 19.000 gld. — Tone! ni davno, kar sem to-le bral: „Vse naredbe Božje so pravične, akoravno so nezapopadljive. Karkoli se ti pripeti ali primeri, se nič ne zgodi brez vednosti Božje, nič brez njegovega dopuščenja ali brez določne volje Božje. Kar Bog dopusti ali naredi, dopusti ali naredi le v tvoj prid. Vdaj se torej vselej v voljo Božjo.“ ... Te besede so mi šle k sercu; kaj takega potrebujem. Prôsi Jezusa sedanji čas in božične praznike, naj bi tudi mene v dobrem vterdil. — Pri spovedniku sem bil prvi petek t. m. — V adventu pridigujem od zupanja v Boga (po Hunoltu). Z Bogom! Tvoj Janez.“

u) V naslednjem pismu mi je iz Planine med drugim pisal: „Veselilo, močno me je veselilo, da so pri vas tako za Božjo čast vnete, in duhovnim pastirjem hvaležne duše! Da naj s selitvijo še počakam, mi dobro svetuješ. Blizo tebe bi bil prav rad; zbiral si pa nič ne bom; — raji terpim. Le zdravega kraja in dobre vode si želim, kar mi je k zdravju potrebno. Pa tudi sedaj se je moje zdravje na bolje obrnilo; že dolgo se nisem tako dobro in čvrsto počutil. — Po svetem letu so se moji otročiči teh le pesem navadili: 1. „Mladenča perve in poslednje želje“ iz bukev „Življenja srečni pot,“ — 2. „Hvaljen bodi Jezus Kristus“ iz „Keršanskega devišstva,“ — 3. Žalostna mati Božja; — 4. Marija naše upanje iz „Slave Marije;“ — 5. od sv. Marjete. — Otroci imajo dobre gerla in dober sluh, in gosp. Pec vradnik se ljubeznjivo z njimi trudi, in mi s tem veliko pomaga.“

v) V pismu 6. pros. 1852 mi je iz Planine pisal z veseljem: „Sreča in blagoslov bodi s teboj in s tvojimi ljubimi dobrimi otročiči! Kako močno si nas razveselil! kako marsikako solzo veselja iz oči otrok in staršev privabil! Kako lepo priložnost si mi pripravil, da sem z velikim vtisom do ginjenih serc otrok govoriti zamogel! Kako lep izgled za otroke, starše in učenike! — Ravno danes sem učitelju g. J. M. pisal in mu prigovarjal, da naj le gotovo k družbi sv. Mohora pristopi. — Voda je zoper vse pričakovanje naglo upadla: od 4. t. m. se zamore po stranskih cestah spet hoditi in

voziti; v 8 ali 10 dneh bo tudi ravnina že prosta. — Še nekaj Glej! (naj reče kdo kar hoče) hvala premore veliko. Odkar sem otrokom sostavek od šolske poskušnje v Planini bral, jih pridobljenega dobrega imena večkrat in z veseljem opomnil, in jih k ohranjenju tega dobrega imena živo pregovarjal, — veliko, veliko pomaga. Z grajo (grajati bi bilo sicer veliko) bi nikdar ne bil toliko opravil. Anton! podpiraj me še dalje. „Unitis viribus“ (z zedinjeno močjó) sva midva, hvala Bogu! veliko storila, marsikoga razveselila, marsikoga k dobremu podbudila, marsikaj oživila. — Gospod bodi s teboj in s tvojimi!“ —

z) V pismu 11. sušca 1852 mi iz Planine sporočuje: „Danes so otroci v cerkvi sv. Roka pri sv. maši to-le peli: Jezus male k sebi kliče, — Žalostna mati Božja: O vi, ki v mojih silnih, — od sv. Alojzija, in Jezusa ljubim. — Gg. Kosmač in Preželj sta 18. pr. m. na večer k meni prišla; kakó sta me razveselila, si lahko misliš! Drugi dan sem ju do Verhnike spremil. — Da duha molitve, pobožnosti pri sv. maši in prave ponižnosti dobiš, ti priporočim: Beri v „Zlatih jabelkah“ od „zaupanja.“ Zlatih jabelk boš našel v resnici. — B... učitelj mi je spet pisal in se mi prav hvaležnega skazal. Za trud v sadjereji je svetinjo dobil. — Le piši mi, in daj mi dobrih svetov; sej veš, da jih potrebujem.“ —

ž) V pismu 31. sušca 1852 mi ravno od onod nekoliko potoži svoje težave in potem pravi: „Pa sej je pot terpljenja kraljeva pot, naj krajši, naj gotovši pot v nebesa. Móli torej, le móli za-me, da voljo Božjo spolnim. Móli za-me posebno pred Božjim grobom, da bi zamogel čedo Kristusovo pasti z zgledom, besedo in molitvijo itd. —

š) Pismo 4. maja 1852 je poslednje njegovo iz Planine, v katerem mi je naznanil svojo ločitev tako-le: „Že ura je odbila — Slovesa britki čas — o res, britki čas; nisem mislil, da se bom tako težko ločil, in da imam toliko prijatelov... — Da je gosp. Šivic moj naslednik, s tem sem dobre otroke in skerbne jokajoče starše tolažil; upam, da je Janez, kakor je bil, z nama enih misel in enega serca. — Preteklo nedeljo sem slovo vzal; govoril sem, kar Jezus pri zadnji večerji, od ljubezni do Boga in do bližnjega in od molitve. K sklepu sem otrokom rekel: Otročiči! mladi bratci in sestrice moje! vi ste bili moje upanje in moje veselje; priserčno sem vas ljubil — pa zapustiti vas moram; ne bom vas več učil, ne več se z vami sprehajal, ne več z vami prepeval. Otročiči! z Bogom! molite in vbogajte radi, molite tudi za-me. Bog vas obvari!“ — Mladenčem in deklicam sem povedal, da mi je bilo prav mило, ker mi ni bilo dano, da bi bil z njimi opraviti imel. Za nedolžnost prav skerbeti sem jih prosil. — Tudi od dobrih staršev sem se ljubeznjivo poslovil. Vsem sem se v molitev priporočil. — Tudi možaki so jokali. Ne bil bi verjel, da bo ura ločitve takó težka. Bog ohrani Planince, ktere z britkim sercem zapustim. — Priložen je 1 gld.; prosim, opravi eno sv. mašo, kakor kmalo moreš, v moj namen, za moje planinske dobrotnike. — Dne 29. pr. m. sem še na Gori maševal. Otročiči so peli; po sv. maši smo še litanije zapeli in za vse prijatle žive in mertve, pa tudi za terdovratne grešnike molili. Tako smo se poslovili pri ljubi materi Marii. Mnogim pričujočih so solze po licih tekle. — V petek bom že v Komendu prenočeval. Tedaj sklenem. Obiši me kmalo pismeno v Komendu.“

č) Iz Komenda mi je 27. maja 1852 pisal med drugim: „Šole ni nič. — težko bo šlo. Bog plačaj tvojemu gospod fajmoštru za dobri svet; prav hvaležno bom vbogal. — Planincev prijaznosti ne bom pozabil; več kočij za-me in več vozov za robo mi je bilo na

ponudbo. Ker sem se pa po pošti peljati hotel in zapisal, je g. poštar sam k meni prišel, mi poseben voz poslal in rekel, da naj — ker me sam spremiti utegne — do prve postaje kaj otrók sabo vzamem. Tedaj sta dva fantiča sedla k meni, in se do Logatca z menoj peljala. Tolike prijaznosti bi ne bil pričakoval. — Kraj v Komendu je lep, cerkev prav lepa, ljudje prijazni. Kaplanija je posebej z vertičem. Letošnje in lanske jablane in hruškice sem v torek iz Planine dobil in si jih tukaj nasadil. Tudi nekaj cvetic in drugih sadežev sem iz Planine dobil. — Kadar grem s sv. Popotnico, po vaših pojejo, kar me prav prav veseli. — Za zdaj z Bogom!“

ć) V drugem pismu iz Komenda 14. julija 1852 mi sporočuje: „12. t. m. sem malo šolo začel v svojem stanovanji. Sedaj imam 21 učencev in učenk; več jih ne more v stanovanje; še zmed teh nekteri morajo stati, dokler nisem s stolmi preskerbljen. Duri mi služijo za tablo; na duri pišem čerke, okoli duri se sučem. Za nedeljsko šolo me zlo nadlegvajo; pa še prostora ni. Iz Planine sem dobil dve škatli pomaranč in prav lepih cvetic, pa tudi več pisem od otrók in drugih. — K duhovnim vajam sem se oglasil. Od g. Šivica odgovora čakam. Boš ti prišel k vajam? — Z Bogom!“ —

št) V tretjem pismu iz Komenda 30. julija 1852 mi naj pred mojo prestavo in selitev omeni in pravi: „Bog le naše sreče in našega zveličanja iše; zato se moramo njegovim naredbam voljno in veselo podvreči. Vem, da si te resnice prepričan; pa vender ti bo težko in mило, ločiti se od ljubih jagnjet in vbogljivih ovčic, zapustiti še le začeto delo. Pa Bog tako hoče, le voljno poterti in veselo vbogaj. Le spomni se na Dolensko, na Bohinj, na Kranjsko goro — povsod boš našel, kako ljubeznjivo te Bog vlada. Sej veš, da je Bog za vse ljudi terpel in umerl; ljubi jih torej tudi ti, kamor te pošlje. — Moji učenci in učenke (23 jih je sedaj) že sedé okoli dolge za to pripravljene mize. Lepo „silabiram“, „lavtiram“, pa tudi od „srečnega šolarja“ vmes zapojemo, ker to pesmico že znajo. Sam bi ne bil verjel, da bo tako kmalo toliko se zgodilo. — Bližej bova potem, ko se preseliš. Če utegneš, mi kaj malega še iz Kranjske gore piši, in na vprašanje odgovôri.“

(Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopist.

Iz Ljubljane. Drugi dan tega mesca se je vstanovilo bilo deželno šolsko svetovalstvo kranjsko. Od sv. Marka že ga pri deželni vladi čaka razprava med škofijstvom in gimnazijskim ravnateljstvom. To je namreč po zahtevi več profesorjev ustavilo navadno šolsko mašo, cerkvene obhode itd., in jih tudi po naznanjeni določbi preč. škofijstva ni dopustilo. Zdaj še le se je vstanovila tista vradnija, ktera ima pravico rešiti to razpravo. Bode li rešila jo tako, da z Bogom začne že šolsko leto mladina ter nadaljuje? Kolikor smo mogli izvediti ta čas, šolski nauki niso niso nič pridobili in učenci so bili neki še bolj zaspani in meršavi, odkar niso imeli šolske maše. V posteljah in drugač so potratili premnogi zlati jutranji čas, ki naj bi ga bili obrabali v službo Božjo. Ako se profesorji branijo nadzorovati mladino pri cerkvenih opravilih, naj le pustijo, je neki škofijstvo velelo, bode že ono po katehetih preskerbello potrební red. Vendar ker so ravno letos na srednjih šolah profesorjem jako vzvišali dohodke, imajo vzrokov dokaj, boljše skerbeti vseh ozirih za mladino, in nadjati se smemo, da se več branili ne bodo.

Z Ajdovskega Gradca v Bohinju, (nektere ajdovske misli). O cerkvi. Poganska, prav res ajdovska je misel in zahteva nekterih liberaluhov, vsled verske določitve papeževe apostoljske ne-

zmožljivosti katoliško cerkev djati pod „placetum regium!“ Namestnik Kristusov bi ne smel učiti in vladati kristjanov, naslednik sv. Petra ne v veri peterjevati svojih bratov, vesoljni Pastir ne pasti Kristusovih ovac in jagnjet — brez vladnega dovoljenja! Je-li to liberalizem? Dan danes, kadar se vozimo po železnicah, pozdravljamo po telegrafih, pogovarjamo in prepiramo in podučujemo po sto in sto časnikih in dnevnikih, bi li mogel kdo sv. Očetu v Rimu ubraniti, pismeno ali ustmeno pogovarjati se s svojimi brati, z apostoljskimi škofi, ter z njihovimi čedami, s pravovernimi kristjani? Katoliški škof, ako ne sme ali ne more pisati papežu v Rim, sede na železnico, in v malo dneh je reč gotova; ako se smé ali ne more pisati svojim ovčicam, vzame palico apostoljsko, pa gre sam k njim na planine, jih kliče po imenu ter jim deli soli modrosti božje in jih poji iz žive reke večnega zveličanja. To je katoliško.

O šoli. Poganska, prav res ajdovska je misel nekterih učenjakov, da se vera pa veda more ločiti ter da človek nekaj drugega verjame po vedi, nekaj drugega po veri, ali celo, da ste si vera in veda nasproti in da se zarad vede pustiti ima vera! Velike, neprecenljive so dobrote, ktere nam je naklonila veda ali učenost devetnajstega veka; vendar — kaj pomaga človeku, če tudi ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Sedanji svet méni, da je že vse iznajdel, le večnega neumerjočega Boga ne; učenost sedanja se je v pozemeljsko takó zarila, da je zgrešila vse nadzemeljsko, in človeku naklada toliko dela za čas, da mu za večnost nič časa več ne ostane! — Človek je prav lahko umen in učen pa veren in cerkvi zvesto vdan. Učenost tega sveta nikdar ne more nadomestiti unega sveta, to je, svete vere. Kaj je modrijan brez vere, v vseh posvetnih rečeh še tako podučen, proti kristjanu, ki je brez posvetne učenosti, pa terden v poglavitnih verskih resnicah? Med vero in vedo ni nobenega nasprotvanja. Obe imate tisti vir in ta je Bog. Nasprotvanje je le med lažjo in resnico. Če je veda resnica in vera tudi resnična, se morate vjemati dosledno ter kazati tisti konec. Ako je veda lažnjiva, to ni nobena veda in ako je vera lažnjiva, to ni nobena vera; prava vera in prava veda si nasprotvati ne morete.

Poganska, prav res ajdovska je misel nekterih učiteljev, kateri menijo, da je sedanji čas dosti, da si mladina bistri um, naj si že blaži serce in lika voljo, ali ne. Veliki učitelji, t. j. profesorji na vseučiliščih, so to bistrilo dali srednjim učiteljem, to je profesorjem po gimnazijah in realkah, in po teh si ga prilastujejo tudi mali, t. j. učitelji v malih in ljudskih šolah. Ta telegraf so si napravili že tudi učenci med seboj, tako da vseučilišniki bistrijo v tem smislu dijake po srednjih šolah djanski, ustmeno in pismeno, in le-ti razširjujejo sem ter tje domišljevani napredek svoj potem med mladim in starim narodom. Po tem svojem bistrilu so na vseučiliščih že davno šolo bili ločili od cerkve, kajti niso gledali na to, da naj bi vseučilišniki bili in ostali tudi katoliški kristjanje. Taki vseučilišniki so poznej postali profesorji na srednjih šolah, le siloma s katoliškimi učenci zverševali cerkvene kat. opravila. Dalje modrovanje, da se jih znebijo učitelji, naj se jih oprostitjo tudi učenci; ta dobrota naj se nikar ne krati učiteljem po deželi in ljudska šola naj se toraj tudi loči od cerkve. A to sega narodu v kri, in kri ni voda. Kako po velikih mestih (nemških ajdovskih gradcih) učijo in delajo veliki gospodje, to je malokterim mar; ali kar marsikteri počenjajo po deželi, na kmetih, to se sploh vé in živo čuti, in ravno pobožni slovenski narod ima v tem tenko čutilo, in bila je nesrečna, pre-

nesrečna tista misel, da naj bi se ločila cerkev od šole tudi med katoličani.

Značaj sedanjega časa je — bi djal — bistrica pa hitrica, in ravno, ker se snuje in stvari vsaka reč, če tudi bistro, hitro in največ prehitro, nima vspeha, ne obstanka. Hitrica ni pridna, pravi že pregovor. Poganska, prav res ajdovska bistrica je hotla hitro vse prekucniti in ločiti vero od vede in vedo od vere, cerkev od države, šolo od cerkve, družino od šole in cerkve, delavce od posestnikov itd.; in kaj je storila? To, da je vse križem, vse nezadovoljno, negotovo, razderto, in da vsakega skerbí, ki bi se imel lotiti kervavo potrebnega ponavljanja. Razderlo se je v kratkem veliko, ali kdaj se bode to spet postavilo in popravilo? Kako more ljudsko šolstvo napredovati, ako je poprej na pr. dekan z učiteljem in starši in z mnogoterimi šolskimi prijatelji, visokimi in nizkimi, leto sklenil redoma s slovesno sv. mašo, zahvalno pesmijo, in na to očitno poskušnjo, kjer so izverstnim delili vesele in pomenljive darila, hvale vrednim hvalo, graje vrednim pa grajo itd.; ako pa sedaj tu sklene učitelj s svetnim nadzornikom brez duhovnega pastirja in brez daril, ter celo brez nadzornika; tu imajo duhovni posebej in slovesno v cerkvi, svetovni učitelji pa posebej, brez vsaktere svečanosti v šoli; tu delita darila oba, tam nobeden; tu se vdeležuje župan brez župnika, tam župnik brez župana itd.; in — kar je vzlasti žalostno, se ta kolobocija prikriti ne dá in ne more, temuč čutijo in obsojajo jo več ali menj učenci in njihovi starši, čuti in obsoja jo narod sploh. Kako more taka razkolnija biti dobra? Ali ne dahne taki razdvoj res po poganskem? Šola potrebuje cerkve in občine, cerkev šole in države, država cerkve in šole itd.; z zedinjenimi močmi se veliko stori. Podpirati bi se mogle vse moči med seboj. Kdo pa bode spravil in sklenil in zedinil spet, kar je hitrica razdjala in razderla? Kdor more in vé in zná, naj pomaga, da se složno zidati začne zopet poslopje prave vere in vede narodom v prid in blagor! Potreba je velika. Kdor je med narodom, čuti in vé. Se vé, kar je človek razderl, velikrat človek spet popravi; ali — kar je satan razderl, more le Bog postaviti in pozidati, in zdi se mi, da v sedanjih zmešnjavah do pravega konca pomagati nam more le — Bog.

V kratkem pridejo na svitlo bukvice, ktere bodo obsegale na vse strani čversto obravnavo o nezmožljivosti Kristusovega namestnika na zemlji. Spisal jih je gosp. dr. Čebašek, bogoslovski profesor in jih po dogovoru z mil. škofom izročil katoliški družbi za natis. Zares potreben je že stanoviten, dosti obširen in neveržljiv poduk o nauku, nad katerim se novi ajdje tako spotikujejo, kakor so se nekdanji o sv. Rešnjem Telesu in družih keršanskih resnicah. V našem jeziku je to delce prvo, v družih jezikih jih je med tem prišlo na svitlo že brez števila. To delo je tedaj času bolj primerno kakor vsako drugo in silo potrebno za duhovne in neduhovne; torej ga katoliška družba že naprej vsim prav serčno priporočuje.

Te bukvice se bodo dale na svitlo posebej ter ne v navadnih zvezkih, ki jih daje katoliška družba; oblika bo taka kakor jo ima „Zlatomašnik.“ Udje je tedaj ne bodo dobivali zastonj, vendar pa bodo imeli ta priboljšek: da vsak ud kat. družbe, kateri bode une bukvice kupil, bode še ene poverhi dobil; ta priboljšek tedaj zadeva le samo ude. Cena splošnja je po 30 kr. za zvezek. Kdor želi bukvice razširjati, naj to naznani družbinemu odseku (gosposke ulice štev. 214). Zunanji udje, ki želé en iztis kupiti in enega zastonj dobiti, naj bi poslali precej omenjeni znesek 30 kr.

po kaki priliki, in dobili bodo brez pošne plače bukvice berž, ko na dan pridejo.

Iz Long-a (Lóga), frančiškanskega samostana v večerni Prusii, pišejo prečast. o. Salezij Volčič 7. kim. zastran svojega obiskovanja samostanov:

Zdaj, hvala Bogu! je moja naloga doveršena; bila je pač pritežna v oziru na prusko okrajino. Patri so dobri, ker so bili pa poprej na ruskem Poljskem dolgo časa od Rima odsekani., marsikaj ne vedó, kar tirjajo cerkvene in redovne pravila v redovnih zadevah. 5. kim. in naslednje dni so bile volitve (kapitel). Izvoljeni so med drugimi preč. očetje: Onufrij Laskovski za provincijala; Just Wašnjovski za kustosa; za definatorje: Pacifik Bidlovski, Konrad Pokojski, Urban Raškievič, Rogerij Binkovski. Ilumski škof je apostoljski sindik. Okrajina šteje 7 samostanov, ki so prav deleč narazen, s 109 samostanci. Jutri z Božjo pomočjo odrinem iz Longa. Naravna pot bi bila skoz Varšavo, toda ruska vlada ne pusti nobenega katoliškega duhovna — ne sekularnega ne regularnega — čez mejo, pač pa protestantske pastore, judovske rabine in greško nezedinjene duhovne. (Tolik „rešpekt“ tedaj ima ta suha birokracija pred resnico?! Le čakite: prederla bo, če ji tudi železne meje stavite, in zvonila vam bo na ušesa, če jih še tako masíte. Kaj pa da: „Veritas odium parit.“ „Resnica v ušesa peče in v oči kolje.“ Vr.) Potovati mi bo tedaj z nekolikim ovinkom skoz Poznańsko, Vratislav, Krakovo, Dunaj. Upam, da na Dunaju in v Požunu se mi ne bo dolgo muditi, in tako bi utegnil proti koncu kimovca v Ljubljani biti. Kar tiče zdravje, sem sicer močno slab, vendar pa ne ravno bolan.

Klinkowströmovi govori v stoljni ljubljanski cerkvi. (Dalje.) — Drugi večer je iz sv. pisma in iz uma prav posebno zaterjeval potrebo sv. vere ter „da brez vere ni mogoče Bogu dopasti.“ Izpeljeval je potrebo verovati s tako neodjenljivo logiko, da je mógel vsak prepričan biti, kdor ni pameti v žepu imel, kakor blezo „tagblattarji“, kateri so se nad komarjevimi nogami spotikali že precej pri prvem govoru, da bi sami v sebi in v družih zadušili sad tako čverstih govorov, in pa kdor ni poslušal, temuč se obnašal v Božji hiši, kakor kozli in junci v hlevu.

„Brez vere ni mogoče Bogu dopasti; zakaj kdor hoče k Bogu priti, mora verovati, da (Bog) je, in tiste plačuje, kateri mu služijo.“ To je bil rék. Napovedal je, da hoče reč kar precej pri glavi prijeti (mit der Thür ins Haus), in „definiral“ — določil je stavek, da verovanje je vterjenje tega, kar upamo, in torej je vera le podlaga našega upanja. Vera ni reč prepričanja, ni reč pričujočnosti, temuč svitla luč je za tisto, kar je v globočini našega serca vzrok našega upanja za prihodnje. Razložil je vzroke vere. (Argumenta juris et argumenta facti.)

Brez vere ne more nobena deržina, nobena družba, nobena deržava obstati — tudi Avstrija ne. Otrok mora verjeti, verovati, da ravno ta je njegov oče ali mati, sam od sebe tega ne more vediti, tedaj pokoršina, spoštovanje otrok do staršev se opira na historično vero. In koga spoznamo v svojem cesarji? Ali ne od Boga dane oblasti, kateri se morajo vsi podložni podvreči? Izbrišite si iz serca vero v to, da mu je od Boga dana višji oblast in ne priznajte več njegovega prestola, ter se sami vladajte: zabredli bodete kar hitro v naj strašnejši zmešnjavo in nepokoj.

Verujemo pa, ker Bog zapoveduje verovati, in ker je Bog edina nezmotljiva resnica. Zato se pravi Bogu služiti verovati, kar nam njegovo neskončno veličanstvo verovati vелеva. Modroslovsko dokazati se vera ne dá, temuč sprejeti se mora, ker jo je Bog razodel, in v tem je zasluženje, s tim vernik Bogu daje čast,

ker na njegovo razodenje, na njegovo besedo veruje. Lahko je reč verjeti, katero n. pr. učen profesor s številkami na tabli skaže; „bravo, mu kličejo učenci, naš profesor je učen mož! slava!“ To pa se pravi gospodu profesorju dajati čast, — ne Bogu. Ako pa svoj um ponižno podveržem temu, kar mi večna modrost vелеva verovati, to je vse kaj družega: s tim Bogú dajem čast, zakaj s tim spoznavam in pričam, kako terdno se zanesem, da naj višje, nezmotljivo Bitje nam nikakor ne more kake laži zapovedovati verovati. In to je gotovo modrost, da se človek neskončno Modremu s svojim umom podverže; bedarija pa je, temu nasprotovati, kar je neskončno modri Bog razodel, samo iz tega vzroka, ker človek sam z umom ne zapopade. Tedaj verovati, vse resnice naše sv. vere verovati, to se pravi Boga častiti, Bogu služiti. Ko so nekdanj kriverci v Efezu ljudi motili v veri in rekli, da ni treba vsega ravno tako jemati, kakor je apostelj učil, jim je rekel sv. Pavel: Vi neumneži! ko bi tudi angel vam kaj družega oznanoval, kakor sem vas jaz učil, bodi preklet! Zares strašne besede. Po teh besedah aposteljnovih so neumneži, bedaki tisti, ki ne verujejo, ki se dajo zoper vero preslepiti; tisti pa, ki vse in terdno verujejo, so pametni, so modri, ker to sprejmejo, kar večna Modrost zapoveduje. Posvetnjaki so tedaj lažniki, ko zabavljajo, in pravijo: verni katoličanje so res dobri ljudje, pa bedaki!

Pojasnoval je, da človeku, ki se nalaš veri ustavlja, je težko, skorej nemogoče govoriti. Le pojdi, gosp. zdravnik, v norišnico norca prepričevati, da njegov život ni iz stekla, utegneš od njega dobiti bunko namesto zagotovila, da ti verjame. Z duhovno bolnim se ne dá nič opraviti. Taki so terdovratni nejeverci.

Vera ni kaka roba, ki bi se ravnala po vsakratni šegi ali „modi“ ter bi se mogla enkrat tako in drugičkrat drugač sukati. V veri ni nobene pike nepotrebne, vse se mora čisto natanko verovati in spolnovati. Nekemu dunajskemu časniku je bilo obljubljenih 1000 cekinov, če zamore skazati kako neresnico ali kako prenarredo le enega verskega stavka: ni pa bilo še nikogar, da bi jih zaslužil.

Vero je prinesel Kristus na svet in poterdil jo je z djanji, ki so nezapodljive človeškemu umu. Rekel je: Tretji dan po svoji smerti bom vstal od mertvih: in vstal je častljiv iz groba, ter dal s tim tako neoveržljiv dokaz za resnico svoje vere, da je zavervanje tudi naj terdovratniši, naj nevretniši med aposteljni primoran bil spoznati: Res, Gospod, verujem, ti si res od smerti vstal. Dve ločeni bitji zopet v eno zvezati, dušo zopet s telesom skleniti ter mertvega človeka k življenju obuditi, — tega ne more nihče; tudi ljubljanski doktorji ne... Skazoval je še nadalje, kako neoveržljivo je Kristus vero vterdil, ktere skoz 18 stoletij ni mogel noben človek ovreči, spremeniti. Omenil je silno množico bukev in učenih del, ki so jih pisali apologeti, in o katerih bi saj nekoliko zapopadka mógli imeti tisti, ki svet slepé, da je dandanašnja „aufklärung“ vero že deleč prekosila in s tim naj ostudniši nesramnost razodevajo.

Zakaj pa jih veliko ne veruje, ali velikoveč noče verovati? Ne mara zato, ker se jim od Boga razodete resnice neverjetne zdé? O kaj še! Pravi vzrok njih nejevere tiči naj globokejšé v njih sercu in se naslanja zlasti na glavne človeške strasti. Nedopušene zveze, ljubovanja, krivice na vesti in enake reči so kljuge v njih sercu zoper vero. Herod n. pr. je sv. Janeza Kerstnika še dosti rad poslušal, tudi marsikaj storil po njegovem nauku; ko je pa sv. Janez Kerstnik zadel na korenino njegovih strast, na njegovo nesramno življenje, takrat je bilo Herodu odveč, tega ni mogel, ni hotel

slišati, in pa Herodija — kako je rohnela! Lejte vzrok nejevere! Taka je tudi dandanašnji.

Poglejmo pa še nekoliko dalje v zgodovino. Feliks rimski poglavar, ki je tudi pregrešno živel, je rekel neki dan Druzilli: Čaj, bom poklical Pavla, boš za kratek čas slišala ga pridigati. Pavlus pride in začne govoriti od čistosti, pa še celo od sodbe. Feliksu kmali začne prigrevati, ga peči, kakor bi sedel na oglji. „Dosti, dosti, Pavel, — drujikrat, drujikrat!“ je začel klicati. Toda tistega „drujikrat“ nikoli ni bilo. Feliks je bil zaverigel vero, zaverigel milost. Zakaj? Zato, ker je bil sv. Pavel zadel njegovega malika in tega ni hotel zapustiti.*)

Zakaj tedaj ti in taki ljudje niso hotli verovati? Kristus je to povedal. Vera je luč, ki razsvetljuje noč nejevere. Kakor luč je prišel Kristus na svet; ljudje pa ga niso spoznali, ker so temo bolj ljubili kot luč (čudna to inteligencija, ki temo ljubi!), zakaj njih dela so bile hudobne. Glejte tedaj, kaj je vzrok nejevere: Kdor hudo dela, tisti se boji luči.

Bičal je prav ojstro sužno kruhoborstvo ali „servilnost“, ktera je tolikrat nevere kriva. Ob koncu tretjega stoletja je vladal Koštancij Klor, ki je bil dober kristjanom; neki dan pa je vender množico svojih vradnikov sklical in jim je napovedal: Jaz bom zdaj v svojem kraljestvu postavil druge naredbe, ajdovske šege, ajdovske darove bom ukazal opravljati, in to bom zapovedal tudi svojim narodom. Prašam vas, se bodete vdali v tem v mojo voljo, mi bodete pomagali moje povelja spolnovati? ... Ko bi trenil so se vergli pred njega na trebuh — in so kričali: Bomo, bomo, veličanstvo — avguste! vse bomo zverševali, svojo vest ti k nogam položimo! — Nekaj verlih in serčnih pa je reklo: Tega pa nikoli ne, gospodar! Spolnovali bomo vse tvoje povelja, ki nam ne motijo vere v Jezusa Kristusa, in kakor dozdej bomo tvoji zvesti podložni, tvojim ajdovskim šegam in darovanju pa se nikoli in nikakor ne bomo podvergli. Konštancij je mirno poslušal, poslednjič pa je spodil vse matofirske omahljivce; poštenjakom kristjanom pa je rekel: Le samo vi ostanete v moji službi; kako se zamorem zanesti, da bi mi bili taki zvesti, kateri svojemu Bogu niso zvesti?

Potem ko je omenil še vérnost Konštantina Vélikega, je šibal hinavce, ki imajo dandanašnji toliko govoriti in pisariti zoper tako imenovano „klerikalno stranko“, zoper „cerkev“ in njene služabnike. Dolžé tajiste vsakterega rogovilstva in jih gerdo obrekujejo. Ravno „klerikalna stranka“ pa uči pokoršino in podložnost do cesarja, in se vsakega hrupa in rogovilstva varuje; ne delajte torej nasprotnikov iz prijatlov!

Ljudje, kateri menijo, da smejo vero in njene postave po svoji lastni volji sukati, so podobni matopirjem v basni. Ko se je nekdaž štirnožno živalstvo vojskovalo zoper tiče in so tiči zmagovali, je rekla pirh-pogačica (matofir): „jaz sem tudi tič.“ Kadar so pa zopet štirnožniki zmagovali, je reklo netopirstvo: no sej sem miš, ne pa tič.“

Vero je Kristus tirjal, na pr. ko je Lazarja obudoval. Molimo za dar vere. (Dalje nasl.)

Z Dolenskega je prejela katoliška družba samo iz Kostanjevice šest pol napolnjenih s podpisi za vošilo „preljubemu, res svetemu Očetu Piju IX“ zavoljo določene resnice o neznotljivosti Kristusovega namestnika. V ravno ta kraj sprejemajo veliko število knjižic „Do-

*) Ali verjame kdo tudi liberaluhom, da jim gre to iz serca, ko bogoskrunsko pisunijo o papežu in verskih resnicah? S praznimi in lažljivimi pretvezami bi radi vero v nič djali, ker so jim njene zapovedi zoperne. Toda zastoj je, vi ubogi kajžeži! Greh bo kričal, dokler bode v sercu, če tudi sto- in stokrat ušesa pred vero in vestjo mašite.

minik Savio.“ „Knjižice so mi dobro došle ob časi kolekture. Delil sem jih namesto podobic, se vé da v manjši meri,“ pravi za dobro reč na vse strani delavni gospod. Gorečnost zares veliko premore.

Z Gorenskega. Veliko veselje vlada te dni, kar se razpošiljajo družbine bukve sv. Mohora, skor po vseh duhovnijah mlade Slovenije! Mikavno je gledati, kako veseli hitijo, kadar se oznanijo, po nje mladi in stari, in jih prebirajo nekteri že koj med potjo. Dobil pa so letos družniki po šest bukev, namreč: 1. „Življenje svetnikov in svetnic božjih“, V snopič (do 15. avgusta), dobro in umevno spisal g. Matija Torkar; — 2. „Domače in tuje živali v podobah“ (Ptice, I. snopič), lepo in podučno opisal prof. Fr. Erjavec; — 3. Povest „Žalost in veselje“, za prosto ljudstvo spisal Andrejčekov Jože; — 4. Poljedelstvo s posebnim ozirom na domače pridelke, prav koristno sestavil učitelj Ivan Tomšič; — 5. Janežičeve Večernice, s podobo in priserčnim življenjepisom njegovim, — in 6. Koledarček za leto 1871 z družnim imenikom in oglasnikom. — Družnikov letošnjih je bilo 16165; želeti in nadjati se je, da jih pri hodnje leto naraste na 20000, kolikor jih je bilo nekdaž v sloveči prošnji o zedinjeni Sloveniji! Dohodkov je imela družba l. 1869 in 1870 vkup 39364 gld. 10 kr., stroškov pa 32753 gl. 51 kr. Razpisujejo se družbine darila za leto 1871 in naznanja vabilo v družbo, ter obeta se, da se boste prihodnje leto nadaljevale gotovo: „Življenje svetnikov in svetnic božjih“ s podobami, spisuje g. M. Torkar (6. snopič) in „Kristusovo življenje in smert“ od prof. Kociančiča (3. snopič); — ktere druge knjige da še pridejo na versto, bode se pozneje določilo in po časnikih razglasilo. — Povedati smemo, da povest „Žalost in veselje“ nam ni prav popolnoma všeč, kajti je brez prave npravstvene, tudi narodo-ali naravoznanske vrednosti, preenakomerna, sem ter tje premalo verjetna, vendar pisana mično. Tudi naj povemo, da smo na raznih krajih čuli iz ust malega dečka in odrasle žene in modrega možaka: „Škoda, da „Kristusovega življenja in smerti“ ni, teh bukvic sem se naj bolj veselil.“ Mislimo, da je to glas iz slovenskega naroda, in nanj naj bi se ozirali, pa ne na kak nemškutarsk liberalizem, ki godernjá, češ, da družba daje le molitvene knjige na svetlo!

Razgled po svetu.

Francosko in Laško. Pravijo, da bodo vlade rade priznale francosko republiko, samo Prusi se kujajo in se védejo kakor bi hotli raji Napoleona še za cesarja priznavati in z njim se pogajati zastran mirú. S tičkom v kletki je lahko pogodbe delati. Sicer pa so pariški republikanci s tem pokazali, kdo da so, da je bila njih prva skerb Italijana odvezati septemberske zaveze, ter mu prosto roko pustiti, ako hoče iti v Rim na rop. Kdo neki je republikanuhom to oblast dal? Skor gotovo pa je, da tisti trenutek ko Lah v Rim stopi, ako bo to Božja previdnost dopustila, je odbila tudi ura za Viktor-Emanuelovo kraljevanje, kakor Napoleonu, ko je bil Rimu brambo vzal. Lačni Italijanuh ne bo nikoli sit, kakor sploh tat in razbojnik ne: ako Rim dobi, bode kričal po republiko, kakor se že zdaj sliši, in dobil bo kralj-„poštenovič“, česar že toliko lét iše. Gledajo naj nadalje tudi drugod stiskarji katoliške cerkve, da svojih dežel in dinastij enako ne prekucnejo. Pregarjanje cerkve samo sebe tēpe.

Vsi časniki pišejo, da 12. kim. je Viktor Emanvel zapovedal italijanskim vojnjam v Rim iti. Nesramno hinavstvo lepša svoje tolovajstvo s tim, da grejo sv. Očeta in red varovat. Naj bi ga pač doma varovali! —

Papež, kakor se naznanjuje, bode razglasil oporeko ali protest zoper vstop Italijanov na njegovo zemljo.

Naj novejši naznanila res poročajo, da čudni laški poštenoviči po vsih krajih lezejo v malo papeževo državico; 12. in 13. t. m. so mejo prestopili. Bahaste naznanila, kako jih navdušeno sprejemajo, se lahko razlagajo, ker povsod se najdejo ali pa najmejo rogovileži, ki kričijo in se derejo, kolikor in kakor se komu poljubi. Poslan je bil Ponza poprej v Rim s pismom od Viktor Emanuela, katero je papežu to in uno obetalo in svetovalo, da bi sam privolil v rop svoje majhne deželice; papež pa, se vé, se ni v nič podal. Kar je rop, je rop; 1000krat naj se gladi in lepša: nikoli in nikakor se ne more opravičiti. Po tacih načelih in pravilih si ne more noben posestnik svojega posestva svest biti; kdor ima moč, mu je vse pripušeno. Kam pride Evropa s takim teptanjem pravice, kam vsi prestoli? Skriti republikanci v Rimu so ravno zdaj izdali poziv, da naj se raji kar precej republika razkličje, kakor pa da bi bili pokorni kralju, ki je poprej Italijo goljufal in izdal. Lepo upanje za Viktor-Emanuela! — Tako imenovana francoska vlada hoče brez izločka vse Francoze domú, kateri so v vojaški službi v kaki tuji deželi. To tedaj zadeva tudi papeževe zvave, po ktere je menda že šel francosk parnik. — Prusi so že blizo Pariza. Njih kralj je djal v začetku vojske, da se le zoper Napoleona vojskuje; Napoleon je dobil, pa se še vojskuje: ali je to mož-beseda? Če se je samo zoper Napoleona vojskoval in se je tako neznansko veliko ljudi pomorilo: čimu še dalje vojska, klanje, morija? Ali ne želi tudi Prus tuje zemlje, kakor Lah in kakor prej Napoleon?... Toda za Italijo in Prusijo bode tako prišla ura, kakor je prišla za Napoleona. Ko bi Napoleon ne bil na roko šel Lahu in Prusu, da sta Avstrijo slabila, bi zdaj gotovo ne bil Prusov jetnik. Republike bodo med seboj mežurkale, kakor že daj celo francoska in ameriška. In že je te dni v Madridu dvajset tisuč ljudstva slavo klicalo francoski republiki. Naj le še nekoliko dalje ta reč sega, kmali utegne goreti tudi pod pragom hohenzollernske dinastije. — Piše se, da sv. Oče pri sardinjskem nasilstvu ne pojdejo iz Rima. Vidilo se bo kmali, če je res. — Tudi francosko mornarstvo je priznalo republiko.

Razne novice. V Insbruku so 13. t. m. izvoljeni zgolj federativni in katoliški možje v državni zbor. — V Pragi bode deželni zbor praznoval, dokler ne pride odgovor, ki so ga dali na cesarsko pismo. — Portugaliya je priznala francosko republiko. — Na otoku Kuba je tudi rogovilstvo; v dveh bojih so bili Španjci tepeni od upornih Kubljanov. — Mehikanska vlada je na bobnu; še svojih vradnikov ne more več izplačevati. Mehika je namreč tudi izmed tistih katoliških držav, ki so gnjile postale v katoličanstvu in jih je torej zapustil blagoslov Božji. — V Fredonii v Ameriki je požrešna svinja pred nekimi dnevi zgrabila triletno hčerko, ki se je igrala pred hišo svojih staršev in jo je odnesla. Pristisile so še druge rohnjače in jele so nesrečno deklico grizti in tergati. Zastonj se je trudila nesrečna mati rešiti ubozega otroka; še le nekteri možje so odgnali požrešne svinje, otrok pa je drugi dan umerl za 22 ranami.... Tako kakor te svinje, delajo tudi odpadni katoličanje s svojo materjo cerkvijo, ki njene dobre otroke tergajo in pohujšujejo. Kako se je jokala una mati! in kako žaluje ta mati! — V Detroitu v Ameriki je 60letni Nemeč Prosser obnoril, tako mu je nemška vojska možgane razbelila. Pa to je še majhna reč: pri nas je celo nekaj Kranjcev — že davno pred vojsko enako obnorelo, ter imajo „fiks-idejo“, da so Grossnemci. — V Bremenu so hotli luterani od reformatov travnik ku-

piti. Dobili so pa odpoved tako-le: Luteranske krave ne bodo jedle „reformirane“ trave. (B. Vlksbl). — Sedanja francoska vlada, kakor pravijo, ne bo šla iz Pariza. Mesto zakladajo v veliki naglici z živežem, z orožjem in z vsim, kar je treba zoper sovražnika. Ženstvo, otroci tudi gredo iz mesta in le kar je zmožno za orožje, v mestu ostaja. — Govori se zopet, da bi Giskra in Rechbauer prišla v ministerstvo?? Je ne mara zopet kaka „Ubrik“ se prikazala? — Tirolski deželni zbor prosi za pomilostenje tistih, ki so v preiskovanji ali kazni zavoljo upora v šolski nadzornii. „Liberalna“ manjšina je nasproti, ter ne želi pomilostenja svojim rojakom. V Ljubljani so tudi enaki „liberalci.“ — Kolikor slabše so se obnašale francoske vojne na prostem, toliko hujši so terdnjave. O Strasburgu in Tul-u naznanjujejo, da sta v napadih sovražniku že veliko škodo napravila. Bazenu v Metz so Prusi po francoskem generalu naročili, da je Napoleon vjet, in da naj se tudi on udá; odgovoril pa jim je: Meni cesar ni nič mar; v Metz imam jaz zapovedovati. Po deželi se zbira črna vojska, da bi se Prusom ustavljali, ki so že blizo Pariza. Terdnjava Laon so Prusi dobili, pa kmali potem je šla na kviško, od podsutega smodnika, kakor natolcevaljo, in je pokončanih nekaj Prusov in Francozov. — Državni zbor, ki se je imel 15. t. m. (včera) pričeti, bi po preštevi imel 75 federalistov in 64 verfassungstrajarjev. —

Iz Ljubljane. Večer pred malim Šmarnom so bile vse hiše na šentjakopskem tergu okrog prelepega novega znamenja Marije Device razsvitljevane skorej do enajstih v noč, znamenje samo sijajno razsvitljeno, silne množice vernega prebivalstva so iz celega mesta veselo terg napolnovale, petje Marijnih pesem se je vse okrog razlegalo. Prebivalci so to častitljivo preslavljanje nebeške Kraljice napravili radovoljno in skrivaj, da g. fajm. Köstl poprej še vedil ni. — Te verske skazovanja so se ponavljale tudi na Šmarni dan v noč. Take dogodbe kažejo, kako zvesto-verna je večina ljubljanskega prebivalstva, in novi nejeverniki in mavtarji s svojo sovražljivostjo in vražjo jezo zoper cerkev dosejajo ravno nasprotno tega, kar želé; ljudje se z njih hudobnim počenjanjem le še bolj za dobro vнемajo.

Čast. g. Dragotin Hajdrih, jetniški duhoven na ljubljanskem gradu, je dobil od svitl. cesarja zlati križ za zasluge s krono, to pa zavoljo zaslug pri dušnem pastirstvu in poduku pri jetnikih. — Gospod Hajdrih je šel te dni na popotvanje in obiskuje jetnišnice po Českem, Moravskem in Saksonskem, on v resnici ves živi za svoj poklic.

Ranjki dr. Lovro Toman je zapustil vse premoženje svoji ženi Lujzi, in naročil ji je, da naj iz tega podpira njegove brate in sestre in njih otroke, kakor jih je ali bi jih bil on sam podpiral, slovenski Matici naj daruje, kolikor se ji primerno zdi; pospešuje naj tudi sicer slovensko reč; nikar naj ne pozabi ubozih in cerkve v Kamni gorici. Vsled tega je gospa Tomanova odmenila: Matici 10000 gl., Sokolu in dramatični družbi po 1000 gl.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Umerl je č. g. Jož. Rome, fajm. v šent-Petru pri Rudolfovem, 12. sept. R. I. P.

V terzaški škofii. V pokoj sta se podala č. gg.: Matija Godina, kaplan v mestni ubožnici, in Ant. Bole, oskerbnik v Valmovrasi. Č. g. Avg. Sterpin, kateket v mestni ljudski šoli ob starem zavetniku, je postal kapelan in kateket v mestni ubožnici.